



### Německá ekonomika v září 2014

1. AKTUÁLNÍ EKONOMICKÝ VÝVOJ	S. 1
2. VNĚJŠÍ EKONOMICKÉ VZTAHY	S. 3
3. PODNIKATELSKÉ A PRÁVNÍ PROSTŘEDÍ, VÝZNAMNÉ FIREMNÍ AKTIVITY	S. 3
4. ENERGETIKA	S. 4
5. GRAF/TÉMA MĚSÍCE – DISKUSE O MÍŘE INVESTIC V SRN	S. 5

#### 1. Aktuální ekonomický vývoj

Po silném růstu německé ekonomiky v 1. kvartálu 2014 (HDP +0,7%) a následně zpomalení růstu, resp. propadu HDP o 0,2 % v 2. kvartálu ekonomické instituty dále **snížily prognózy pro růst německého HDP, a to na 1,4-1,8% (2014), resp. 1,8-1,9% (2015)**. Nicméně **pozitivní vývoj průmyslové výroby a ve**

Prognosen Deutschland: BIP-Wachstum nach Komponenten, %

	2014						
	2011	2012	2013	Q1	Q2	Q3P	Q4P
BIP	3,6	0,4	0,1	0,7	-0,2	0,4	0,3
Privater Konsum	2,3	0,7	0,8	0,8	0,1	0,5	0,4
Staatsausgaben	0,7	1,2	0,7	0,4	0,1	0,2	0,2
Anlageinvestitionen	7,2	-0,7	-0,7	2,9	-2,3	0,7	1,0
Ausrüstungen	5,8	-2,9	-2,7	2,1	-0,4	0,5	1,5
Bau	8,4	0,6	-0,1	4,1	-4,2	0,5	1,0
Lager, %-Punkte	0,1	-1,4	0,2	-0,2	0,4	0,1	0,0
Exporte	8,0	2,8	1,6	0,0	0,9	1,1	1,2
Importe	7,2	0,0	3,1	0,5	1,6	1,4	1,8
Nettoexport, %-Punkte	0,7	1,3	-0,5	-0,2	-0,2	-0,1	-0,2

**stavebnictví v červenci je hodnocen jako signál oživení růstu.** Deutsche Bank odhaduje růst německé ekonomiky ve 3. a 4. čtvrtletí 2014 na 0,3-0,4%. Stabilními, pozitivními faktory jsou zejm. soukromá spotřeba a trh práce. Naopak zahraniční obchod v důsledku nižšího růstu světové ekonomiky (země BRIC a Latinské Ameriky se nachází ve fázi slabého růstu, Japonsko vykazuje

výkyvy poptávky, Čína roste pomaleji oproti očekáváním), geopolitickým rizikům (Ukrajina, Rusko, Blízký Východ, Hongkong) a fragilní situaci v eurozóně nebude přispívat k růstu HDP. V kontextu uvedených nejistot se snížily i prognózy investic.

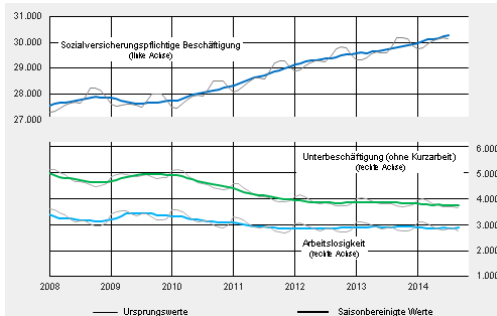
V červenci stoupla **výroba ve zpracovatelském průmyslu** (meziměsíčně) o 1,9 %. Stejně tak průmyslová výroba (+2,6 %) a stavebnictví (+1,7 %) výrazně vzrostly. Ke snížení produkce naopak došlo v energetice (-3,7 %). V průmyslu se zvýšila výroba především investičního zboží – hlavně motorových vozidel (+11,8 %) a produktů mezispotřeby/polotovarů(+0,8 %). Zakázky v klíčovém odvětví – strojírenství – v červenci (meziročně) stagnovaly (zahraničí +4%, tuzemsko -6%). Výrobní sektor tak čeká úspěšný start do třetího čtvrtletí. Za dosavadním úspěchem stojí především posunutý termín letních prázdnin. Prognózy předpovídají, že bude ve výrobě tento pozitivní trend i nadále pokračovat. Výroba v **chemickém průmyslu** poklesla ve 2. kvartálu o 2,3% (I-III/2014: + 4%), nicméně v druhém pololetí se očekává oživení poptávky. Odhad růstu celého odvětví pro r. 2014 snížil Svaz chemického průmyslu (VCI) na 1,5%.

Podle aktuálních statistik se v **SRN zastavil trend deindustrializace**. V r. 2013 vzrostl podíl metalurgického a elektrotechnického průmyslu na 14,6% HDP (2000: 13,3% HDP), podíl průmyslového sektoru celkově činí 22% HDP (podíl služeb na HDP v r. 2013 setrval na 68,7% HDP). Od roku 2000 rostla metalurgická a elektrotechnická branže v průměru 3% p.a., tj. dvojnásobnou rychlostí než ostatní průmyslová odvětví, což souvisí zejm. s výdaji na VVI (2/3 celkových výdajů v SRN – např. v sektoru automotive bylo 40% nákladů vynaloženo právě na inovace), ale i pozicí Německa jako průmyslového evropského uzlu.

**Za prvních 6 měsíců 2014 vykázal státní rozpočet přebytek 16,1 mld. €.** Za dosavadním přebytkem státního rozpočtu stojí především silně rostoucí příjmy a pozitivní situace v oblasti zaměstnanosti a s ní spojený silný konzum, který oproti prvnímu čtvrtletí vzrostl o 0,1 %. Jedná se tak o druhý nejvyšší přebytek od roku 1990. Vyšší částka byla zaznamenána pouze v druhé polovině roku 2000. V letech 2012 a 2013 byly sice v první polovině roku také ohlášeny přebytky, nebyly ale ani zdaleka tak vysoké, jako v roce letošním. Spolková vláda se v příštích týdnech chystá na první čtení plánovaného státního rozpočtu pro rok 2015. Za prvních šest měsíců letošního roku je státní rozpočet zatím 4 miliardy Euro v plusu. Státní příjmy stouply

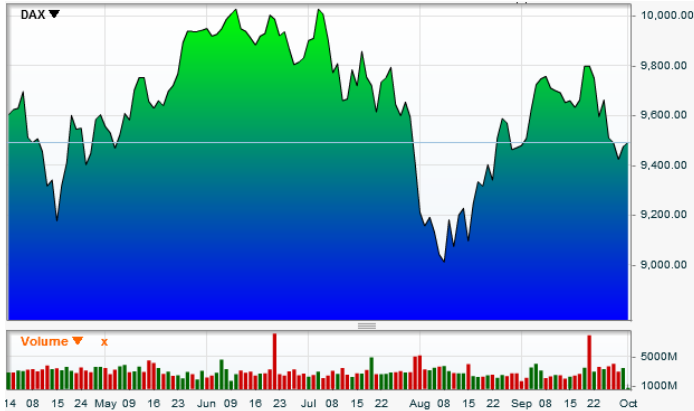


doposud celkově o 3,4 % na 636,9 miliard Euro, státní výdaje o 2,5 % na 620,8 miliard Euro. Celkový veřejný dluh SRN činí 2 044 158 mil. €, ca. 78,4% HDP (2013).



**Situace na trhu práce zůstává stabilní**, v září klesla míra nezaměstnanosti o 0,2% na 6,5% (ILO: 5%). Počet nezaměstnaných se snížil o 94 000 na 2,808 mil., což je však mírnější pokles než obvykle - očištěno od sezónních výkyvů tak nezaměstnanost mírně vzrostla (+ 12 000 osob). Poptávka po pracovní síle i nadále mírně roste, a to zejm. ve strojírenských a technických oborech, energetice, dopravě, logistice, zdravotnictví a gastronomii.

**Tempo růstu východoněmeckého hospodářství** v roce 2014 (odhad: 1,8 %) se rychle vyrovnává západoněmeckým spolkovým zemím (2 % /před korekcí prognóz/). Důvodem pro tuto dynamiku expanze je především profitování z hospodářského růstu sousedních středoevropských států, které pro východní Německo představují hlavní exportní trhy. Uzákonění minimální mzdy od ledna 2015 ovlivní východní Německo výrazněji než západní. V současnosti zde totiž každý 5. zaměstnanec vydělává méně než 8,50 Euro/hod. Dluhy východního hospodářství vůči západnímu se za poslední roky příliš nesnížily. HDP na obyvatele se pohybuje okolo 67 % západní úrovně, příjem domácností okolo 84 %. Reálné HDP se v roce 2013 oproti předchozímu roku změnil o -0,1 %, pro r. 2014 je odhadován na +1,8 %. V období 1995 – 2013 vzrostl HDP bývalého východního Německa o 20%, zbytek SRN rostl výrazně rychleji (27%).

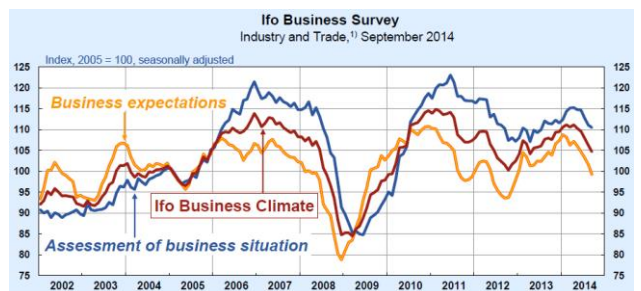


**DAX 30 – vývoj v září 2014** - Index DAX 30 s v průběhu září propadl o 170b na 9470b, od ledna ztratil akciový index již 6%. Vývoj na akciové burze ve Frankfurtu n. M. negativně ovlivňují sankce vůči Rusku, resp. ruské protisankce (viz níže), neuspokojivé bilance některých firem DAX za II. čtvrtletí a problémy Portugalska, Francie a Argentiny. V závěru září přibýly negativní zprávy z Číny (slabší konjunktura, nepokoje v Hongkongu), automobilového průmyslu (Ford) a částečně i trhu práce v SRN (slabší pokles nezaměstnanosti).

**Hlavní indikátory ekonomického sentimentu v SRN** (IFO a ZEW) vykazují další (5., resp. 9. měsíc v řadě), nikoliv však výrazný (viz srpen 2014) pokles optimismu německých firem a analytiků. Příčinou zůstávají geopolitické nejistoty (riziko sankční spirály ve vztahu k Rusku), ale i slabší hospodářský vývoj eurozóny.



Očekávání jsou nyní spíše mírně negativní (září 2014: 99,3 bodů Ifo /-1,4 bodů/ = nejnižší hodnoty od 12/2012, resp. 6,9 bodů ZEW /- 1,7 bodů/).



Index Early Bird (zpracovává Commerzbank na základě úrokových sazeb, kurzových hodnot a vývoje světové ekonomiky) pokračoval v srpnu v růstu, z 0,21 na 0,45, a signalizuje tak optimistická očekávání pro r. 2015.



## 2. VNĚJŠÍ EKONOMICKÉ VZTAHY

**Německý export dosáhl rekordních hodnot** - Kvůli slabým konjunkturám údajům z prvního čtvrtletí varovala většina německých ekonomů v minulých měsících před nadcházející recesí. O to překvapivější pak byly údaje, které 8. září zveřejnil německý statistický úřad: jen v červenci 2014 bylo z Německa vyvezeno zboží v rekordní hodnotě 101 mld. €. Ve srovnání s minulým rokem se tak německý export zvýšil o 8,5 % a jen oproti předchozímu měsíci o celých 4,7 %. Dovoz se v červenci snížil o 1,8 % a vývozní přebytek tak tvořil v přepočtu 23,4 mld. €, což je další rekordní částka.

Statistiky ukazují, že poptávka po německém zboží vzrostla především v zemích EU, které nejsou součástí měnové unie, jako např. Velká Británie (o 15,9 % oproti roku 2013). Poptávka zemí Eurozóny pak vzrostla o 6,2 % a v ostatních zemích světa o 7,2 %, což je sice malý, ale přesto významný nárůst.

Ekonomové však varují, že není důvod k předčasnému optimismu. Rekordní částky totiž ovlivnily dva zásadní faktory. Prvním z nich je posunutý začátek letních prázdnin. Právě ten má v červenci na svědomí vyšší počet pracovních dní a s nimi spojenou vyšší produkci. Jak velký podíl tento ojedinělý fakt na rekordním exportu tvoří, je však diskutabilní. Dalším faktorem je vyostřující se ruský konflikt. Protože Německo přijalo sankce vůči Rusku až na konci července, lze i z tohoto důvodu očekávat v srpnu další pokles hodnot. Výrazného vlivu sankcí na německý export se však ekonomové neobávají, protože německý vývoz do Ruska tvoří jen něco kolem 3 % z celkového exportu. Pokud by se však konflikty, ať už v Rusku, Izraeli nebo na Blízkém Východu, nadále prohlubovaly a způsobily tak stagnaci ekonomiky, doplatilo by na to Německo mezi prvními. Podle prognóz pro třetí čtvrtletí by se měl export nadále mírně zvyšovat, a to i navzdory napjaté geopolitické situaci.

**Německé strojírenské podniky** se obávají následků, které s sebou přinese **zprůsnění sankcí Evropské Unie vůči Rusku**. Pro podnikatele z tohoto odvětví je ruský trh třetí nejdůležitější na světě a už jen v první polovině roku 2014 uzavřelo Německo s ruskými strojírenskými podniky o 40 % méně smluv než v roce předchozím. Současná finanční situace Ruska a oslabení Rublu by mohly navíc efekt přijatých sankcí ještě zesílit. Němečtí podnikatelé nicméně věří, že se v druhé polovině roku situace zlepší. Především doufají ve zvýšení domácí poptávky.

**Německý kapitálový export** vykazuje doposud za letošní rok přebytek 230 mld. USD. Do konce roku 2014 přitom Německo počítá s částkou až 280 mld. USD. Pokud by se tak skutečně stalo, překonalo by Německo Čínu a stalo se tak světovým vývozcem číslo jedna. Na třetí místo by se s malým odstupem posunula Saudská Arábie.

Spolková vláda zamýšlí **zrušení podpory exportu při výstavbě nebo modernizaci uhelných elektráren v zahraničí**, konkrétně státní garance a zvýhodněné úvěry poskytované státní bankou KfW. Důvodem je snaha snížit emise CO<sub>2</sub>, resp. boj proti globálnímu oteplování. Státní podpora výstavby a modernizace uhelných elektráren v zahraničí činila v r. 2013 ca. 2,8 mld. €. Spolková vláda velké koalice již pod tlakem SPD zrušila – z politických důvodů – podporu výstavby jaderných elektráren v zahraničí.

## 3. PODNIKATELSKÉ A PRÁVNÍ PROSTŘEDÍ, VÝZNAMNÉ FIREMNÍ AKTIVITY

Dne 24. 9. spolková vláda schválila návrh **zákona o elektromobilitě**,<sup>1</sup> jenž by měl vstoupit v platnost k 1. 2. 2015. Jedná se o první zákonnou úpravu s cílem podpořit rozvoj elektromobility (cíl spolkové vlády je do r. 2020 jeden milion registrovaných elektromobilů v SRN). Zákon umožňuje obcím stanovit rozsah zvýhodnění pro elektromobily (parkování, využívání autobusových pruhů, vjezd od uzavřených zón aj.). Zákon vymezuje elektromobily na vozy poháněné elektrickým motorem, hybridním motorem (max. emise 50g/km a dojezd na elektrický pohon 30 km, resp. 40 km od r. 2018) a vozidla na palivové/vodíkové články. Zákon dále stanovuje zvl. SPZ pro elektromobily registrované v SRN. Elektromobily registrované v zahraničí mohou získat zvl. plaketu a užívat stejná práva. V srpnu 2014 bylo v SRN registrováno 21 500 elektromobilů, přičemž v období leden-srpen 2014 bylo nově zaregistrováno 8000 vozů (+ 59%).

<sup>1</sup> [http://www.bmvi.de/SharedDocs/DE/Anlage/VerkehrUndMobilitaet/Strasse/gesetzentwurf-elektromobiliaet.pdf?\\_\\_blob=publicationFile](http://www.bmvi.de/SharedDocs/DE/Anlage/VerkehrUndMobilitaet/Strasse/gesetzentwurf-elektromobiliaet.pdf?__blob=publicationFile)



**Spolková vláda osvobodila podporu mladých inovativních podniků od daně.** Zatraktivnění příspěvku INVEST - refundace 20% vlastního kapitálu, min. však 10 000 € investovaného do mladých inovativních podniků po dobu min. 3 let; max. 250 000 € od jednoho investora, resp. 1 000 000 € celkem – má vést k rozvoji venture kapitálu v SRN. Od května 2013 bylo podpořeno přes 600 podniků s venture kapitálem okolo 45 000 000 € investovaným do německých start-upů. Daňová úprava bude schválena v r. 2015 se zpětnou platností i pro r. 2013.

**BMW plánuje investovat do své továrny v Mnichově 700 mil. €** - Již delší dobu se německý automobilový koncern BMW zabývá problémem klesajícího odbytu automobilů na tuzemském trhu. V současné době se 8 z 10 aut prodá mimo domácí trh a BMW si proto kladlo otázku, kolik aut chce v Německu ještě vůbec vyrábět. Nyní přišla podniková rada a představenstvo bavorské automobilky s řešením, a to v podobě investice 700 mil. € do svého hlavního závodu v Mnichově výměnou za mzdové ústupky zaměstnanců. Díky rozšíření podniku dojde k vytvoření zhruba 400 nových pracovních míst, modernizace má zároveň i zesílit výzkum a vývoj v Mnichově. BMW tak v tomto směru následuje svého konkurenta – automobilový koncern Daimler. Ten před několika týdny také oznámil investici do svých tuzemských závodů, a to v hodnotě 3 mld. €. BMW se v srpnu zvýšil zahraniční prodej o 4,5%, od začátku roku stoupl celkový odbyt o 6,7 %. BMW plánuje do roku 2020 prodat až 2,5 milionů aut, stejně jako investovat i do dalších závodů v Německu.

**Akvizice německých firem v USA za 45 mld. USD** - V příštích dnech se několik německých koncernů chystá převzít US firmy. Jedná se přitom o koncerny se zcela rozdílnou podnikatelskou činností, které mají však jedno společné - všechny z nich zacílily na americký trh. Např. německý strojírenský koncern Siemens převezme firmu Dresser-Rand - výrobce zařízení pro těžbu ropy a plynu. Německý Merck, činný v chemickém a farmaceutickém průmyslu, koupí firmu Sigma Aldrich a softwarový podnik SAP zase amerického konkurenta Concour. Dále výrobce automobilových dílů ZF Friedrichshafen AG převezme US společnost TRW Automotive. Kontrakt za 12,4 mld. USD posune ZF Friedrichshafen na místo třetího největšího výrobce autodílů s 138 000 zaměstnanci (obrat celkem: 30 mld. €; po spol. Continental /33 mld. € / a Bosch /31 mld. €). ZF má v ČR čtyři závody, TRW šest. ZF rovněž oznámila záměr odprodat zbývající podíl v joint-venture na výrobu systémů řízení společnosti Robert Bosch GmbH (v současnosti již drží 50%). Impulsem k nákupům je m.j. i americká konjunktura, která se v porovnání s Evropou, Brazílií nebo Japonskem v současnosti vyvíjí pozitivně. Dalšími faktory jsou nízké ceny energií a výhodné reálné mzdy v USA, které se kladně promítnou do nákladů německých koncernů. Německé podniky však čeká ještě hodně práce, a to zejména z logistických, kulturních a právních hledisek. Zkušenosti z minulých let potvrdily, že právě tato hlediska mnoho německých podniků podcenilo a některé z nich pak byly nuceny získané firmy opět prodat (např. Adidas-Reebok, Daimler-Chrysler nebo Dt. Telekom-Voicestream).

#### 4. ENERGETIKA

Podle studie zadané spolkovým ministerstvem hospodářství a energetiky<sup>2</sup> bude v souvislosti s výstavbou obnovitelných zdrojů energie nutné **rozšířit přenosovou a distribuční elektrickou síť v SRN o přinejmenším 130 000 km vedení** (podstatná část podzemní kabely). Náklady jsou odhadovány na 23 – 49 mld. €, tj. 1,8 - 3,8 mld. € p.a. Poplatky za přenos elektřiny vzrostou o 10 – 20%, a to zejm. v následujících deseti letech (70% investic je třeba realizovat do r. 2022). Důsledkem bude další růst cen elektřiny pro koncové odběratele, přičemž větší nárůst lze očekávat ve strukturálně slabším východním Německu (větrné elektrárny). V r. 2013 činily síťové poplatky ca. 20% ceny koncové elektřiny, daně a odvody 50% a výroba/prodej ca. 20%.

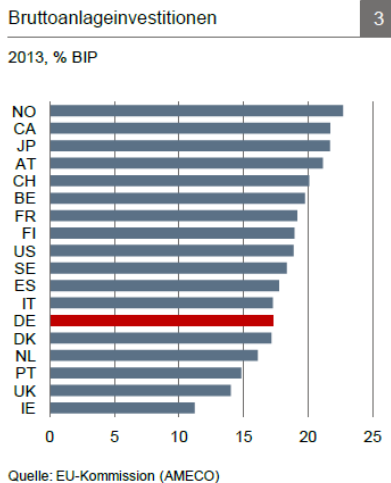
<sup>2</sup> <http://www.bmw.de/DE/Presse/pressemitteilungen,did=654364.html>



Podle statistik institutu Agora Energiewende se **v prvních devíti měsících r. 2014 staly OZE nejdůležitějším zdrojem elektřiny, a to s podílem 27,7% na celkové spotřebě elektřiny** (větrná energie: 9,5%, biomasa: 8,5%, solární energie: 6,8%). Druhým největším zdrojem bylo hnědé uhlí s podílem 26,3%.<sup>3</sup>

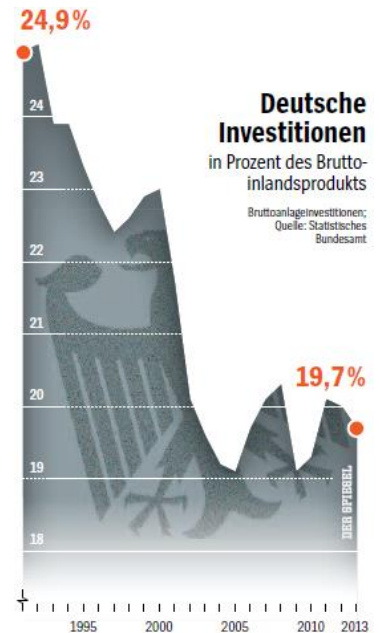
### 5. GRAF/TÉMA MĚSÍCE – JE MÍRA INVESTIC V SRN DOSTATEČNÁ?

Aktuálně nejdiskutovanější ekonomické téma v Německu je míra investic, která dle Destatisu v r. 2013 činila 19,2% (dle EK 17,2% /průměr EU 17,3%/). Diskusi vyvolaly jak vnější tlaky na posílení výdajů a investic v Německu (státy jižního křídla eurozóny; MMF), tak volání po navýšení investic od některých tuzemských subjektů. Nejhlasitěji vystupuje Německý hospodářský institut (DIW) a rovněž DIHK, podle kterých je třeba co nejrychleji odstranit investiční deficit ve výši ca. 3% HDP. Naopak většina ekonomických institutů (DB Research, Handelsblatt-Research Institute aj.) považuje tyto požadavky za neopodstatněné. Strukturální investiční deficit v SRN nevidí ani prezident Spolkové banky. Soukromé investice odráží zejm. očekávání zisku a odbytu jednotlivých firem, a proto je sporné odhadovat optimální míru. K tomuto závěru došlo i spolkové ministerstvo financí. Navíc značná část podniků investovala v zahraničí, což statistiky nezohledňují. Nicméně panuje shoda nad nízkou mírou investic státu (pouze 9% z celkových investic), a to zejm. s ohledem na zastaralou, resp. nedostatečnou dopravní infrastrukturu. Řešením v Německu není ani propojení veřejného a soukromého kapitálu (PPP), jenž dle Spolkového



účetního dvora vede k vyšším nákladům, resp. zátěži pro daňové poplatníky a koncové uživatele. Mezi ekonomy panuje shoda, že pro růst investic je centrální růst poptávky, růst ekonomiky. Ty může spolková vláda podpořit vytvořením vhodných rámcových podmínek, strukturálními reformami. Nicméně nedávné reformy sociálního a důchodového systému či energetiky, resp. přetrvávající nízká flexibilita na trhu práce a vysoká daňová zátěž jsou (i) z pohledu investic kontraproduktivní.

V rámci spolkové vlády převažuje názor, že investice v Německu je třeba posílit. Sociální demokracie toto stanovisko zastává dlouhodobě. Proto také vicekancléř a spolkový ministr S. Gabriel jmenoval expertní komisi, jež má za úkol vypracovat investiční strategii. Komisi předsedá prezident DIW Prof. Fratzscher, který dlouhodobě udržuje – na německé poměry – blízké vztahy k vicekancléři/BMWI. Navyšování investic má i druhou stranu mince, a to zvyšování státních výdajů. Spolkový ministr financí W. Schäuble nicméně bude trvat na udržení vyrovnaného rozpočtu, i když hlasy pro další zadlužování veřejných financí (dluhová brzda připouští max. 0,35% HDP p.a.) sílí.



PhDr. Tomáš Ehler, MBA (vedoucí Obchodně-ekonomického úseku, Velvyslanectví ČR v Berlíně)  
Simona Hamerníková (Obchodně-ekonomický úsek, Velvyslanectví ČR v Berlíně)

Zdroje: [www.bundesregierung.de](http://www.bundesregierung.de), ČSÚ, Deutsche Bank Research, Destatis, Handelsblatt, IFO, ZEW, [www.finanzen.net](http://www.finanzen.net), Manager Magazin, DIW, Wirtschaftswoche, F.A.Z., Agora Energiewende

<sup>3</sup> <http://www.agora-energiewende.de/themen/die-energiewende/detailansicht/article/erneuerbare-energien-erstmal-wichtigste-stromquelle/>